

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye a következő témában: „Az Európai Bizottság közleménye a Tanácshoz és az Európai Parlamenthez: A biogazdálkodás és a bioélelmiszerek európai cselekvési terve”

(COM(2004) 415 final)

(2005/C 157/30)

Az Európai Bizottság 2004. október 15-én az EK-Szerződés 262. cikkének megfelelően úgy határozott, hogy a fent említett témában kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét.

A munka előkészítésével megbízott „Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció 2004. november 16-án fogadta el véleményét. Az előadó **J. VOSS** volt.

Az EGSZB 2004. december 15–16-i, 413. plenáris ülésén (december 16-i ülés) 70 szavazattal 2 tartózkodás mellett elfogadta a következő véleményt:

1. Bevezető

1.1 Az utóbbi tizenöt évben jelentősen nőtt a biogazdaságok száma az Európai Unióban. 1985-től 2002-ig az ilyen üzemek területe és száma a 15-tagú Unióban 100 000 hektárról, illetve 6 300 üzembről 4,4 millió hektárra, illetve 150 000 üzemre emelkedett. Ez az összes mezőgazdasági terület arányában 0,1 %-ról 3,3 %-ra való növekedésnek felelt meg. A bioélelmiszerekből származó árbevétel Európában 11 milliárd euró körül mozog, míg világszinten mintegy 23 milliárd eurót tesz ki.

1.2 A biogazdálkodást a gyakorlatban lényegében gazdák fejlesztették ki 1920-tól kezdve, ez iránt érdeklődést mutató fogyasztók segítségével. A hetvenes években alakult ki szakosodott piacokon az ilyen termékek iránti tartós fogyasztói kereslet. A nyolcvanas években különböző társadalmi és gazdasági szereplők révén megindult a biotermelés és a biotermékek forgalmazásának növekedése, támogatása és ellenőrzése.

1.3 Az EKG/2092/91. sz. tanácsi rendelettel – a biogazdálkodást folytató gazdák mérvadó egyesületeinek hosszú éveken át tartó előmunkálataira támaszkodva – az EU megeremtette a biogazdálkodás első uniós szintű szabályozását. Az ágazat EU általi támogatása 1992-ben kezdődött, amikor ezt a gazdálkodási formát bevonták az agrár-környezetvédelmi politikába.

1.4 A Mezőgazdasági Miniszterek Tanácsa 2001 júniusában és 2002 decemberében felszólította az Európai Bizottságot, hogy dolgozzon ki cselekvési tervet a biogazdálkodásra és a bioélelmiszerekre vonatkozóan. Időközben az Európai Bizottság internetes konzultációt folytatott, melyen 1 136 polgár és szervezet vett részt. Ennek eredményei beépültek többek között az Európai Bizottság szervezeti egységeinek a biogazdálkodás és a bioélelmiszerek európai cselekvési tervének megvalósíthatóságáról készített munkadokumentumába. 2003 júliusában volt a meghallgatás az Európai Parlamentben. 2004 januárjában

rendezték meg az európai kormányok és szervezetek, valamint a nyilvánosság széleskörű részvételével a cselekvési terv nyitórendezvényét.

1.5 A cselekvési terv jelentős előrelépést jelent a közös agrárpolitika továbbfejlesztésében és világosan megfogalmazza ennek a gazdálkodási formának a jövő agrár-környezetvédelemben betöltendő kiemelt szerepét. Ezt a megerősödött szerepet csak a gazdasági szereplőkkel, így elsősorban a termelőkkel való együttműködésben lehet betölteni. Ezért a biogazdálkodás tekintettel kell, hogy legyen az üzemek gazdasági érdekeire. A program sikere szempontjából döntő jelentőségű, hogy a tagállamok országos és regionális kormányzati hatóságai kellő időben bekapcsolódjanak a munkába.

1.6 Az EGSZB üdvözli a biogazdálkodás és a bioélelmiszerek európai cselekvési tervét. Egyben felhívja a figyelmet, hogy az EU-adminisztráción belül elégséges személyi és anyagi forrásnak kell rendelkezésre állnia, hogy a jövőben eleget lehessen tenni az ezzel kapcsolatos feladatoknak. A Bizottság ezzel összefüggésben elégtétellel veszi tudomásul, hogy az Európai Parlament első olvasatban úgy határozott, hogy a cselekvési tervet felveszi az ösztönző intézkedések (többek közt a mezőgazdasági termékek minőségjavítását ösztönző intézkedések) költségvetési tételébe.

2. Az Európai Bizottság dokumentumának tartalma

2.1 Az Európai Bizottság megállapítja, hogy a biogazdálkodás jelentősen hozzájárul több, az EU politikája jegyében fogant intézkedés megvalósításához, amely tudvalevőleg a környezetvédelem magas fokára törekszik. A dokumentum a következő problémaköröket sorolja fel: növényvédő szerek, növényi tápanyagok, talajvédelem, fajtavédelem, természetvédelem, állatvédelem és élelmiszerbiztonság.

2.2 Az Európai Bizottság célja, hogy folyamatosan tovább fejlessze a biogazdálkodási ágazatot és kihasználja ennek piaci potenciálját. Eközben különös figyelmet kell fordítani a mezőgazdasági üzemek jövedelmi helyzetére. Ennek a biogazdálkodás két feladatát tekintetbe véve kell történnie: a) olyan biotermékek előállítása, amelyek bizonyos környezeti hatásokkal járó szerekről való lemondás és az ebből következő alacsonyabb hozam miatt magasabb árat kell, hogy elérjenek, valamint b) olyan közjavak előállítása, amelyek nem rendelkeznek piaci árral, és ezért közpénzekből való finanszírozásra szorulnak.

2.3 A cselekvési terv három súlypontot határoz meg:

- a bioélelmiszerek piacának fejlesztése és a fogyasztói tudatosság erősítése tájékoztatás révén;
- a biogazdálkodás hatékonyabb támogatása a közszféra által és
- az EU szabványainak, behozatali és ellenőrzési előírásainak javítása és erősítése.

2.4 A terv 21 akciót irányoz elő, melyek közül kettő bír költségvetési vonzattal és így végrehajtásukra csak megfelelő finanszírozás esetén kerülhet sor. A cselekvési terv végrehajtása attól függ, hogy rendelkezésre áll-e megfelelő humánerőforrás az Európai Bizottságnál. Amúgy az Európai Bizottság késedelem nélkül megteszi a szükséges lépéseket a felvázolt irány mentén. A cselekvési terv nem ad meg konkrét számokat, illetve menetrendet a célok kijelölésekor.

3. Általános megjegyzések

3.1 A közös agrárpolitika reformja

3.1.1 Az agrárreformmal kapcsolatos 2003. júniusi luxemburgi határozatok számos terméknel az adminisztratív árelőírások csökkentését és a biztonsági háló lazábbra vonását irányozták elő. Mivel azonban az agrárreformmal kapcsolatos határozatok új központi elemeként a közvetlen kifizetések messzeemenően eloldódnak a termeléstől, az Európai Bizottság a mezőgazdasági termékek árának stabilizálásával vagy akár emelkedésével számol. Mivel a biotermékek termelői árszintje függ a termelői árak általános szintjétől, itt új bevételi lehetőségek nyílhatnak meg a piacon a biogazdaságok számára. Az EGSZB azonban fontosnak tartja hangsúlyozni, hogy ez csak akkor lehetséges, ha elégséges szinten sikerül megőrizni a közösségi preferenciát minden mezőgazdasági termék számára.

3.1.2 A biogazdálkodás támogatása a KAP második pillérben rendelkezésre álló pénzeszközök végösszegétől is függ. E gazdálkodási forma kötelező támogatása a tagállamok számára

nincs előírva. Az EGSZB megállapítja, hogy azon európai országokban és régiókban, amelyek támogatják a biogazdálkodást és a bioélelmiszer-gazdaságot, a gazdaságnak ez az ága különösen kiterjedt és stabil. Figyelmesen kell majd követni, hogy milyen dinamika alakul ki a tagállamokban az új Európai Mezőgazdasági Alap a Vidékfejlesztésért (EAFRD) kialakításakor és megvalósításakor.

3.1.2.1 A Bizottság aggodalommal figyeli az Unió pénzügyi tervére vonatkozó, küszöbön álló döntéseket. Különösen a vidékfejlesztés pénzügyi eszközei esetében félt, hogy csökkenésre lehet számítani. Az EGSZB rámutat arra, hogy ezen eszközök Európa mezőgazdasági régióinak stabilizálása és innovatív fejlődése szempontjából döntő jelentőségűek. Az EGSZB a vidéki területek jövőbeni fejlesztési politikájáról szóló saját kezdeményezésű véleményében⁽¹⁾ már kifejtette nézeteit ebben a témában, jelenleg pedig az Európai Vidékfejlesztési Mezőgazdasági Alapról szóló rendeletre irányuló javaslatához fűzött véleményén⁽²⁾ dolgozik.

3.1.3 A vidékfejlesztés forrásai által érintettek köre folyamatosan bővül, és számuk tovább nő a tíz új tagállam csatlakozásával. Még ha a moduláció pénzeszközeit 80 %-ban a pénzeszközök származási országában kell is felhasználni, az itt hozzáférhető további források nagyon korlátozottak.

3.1.4 A biogazdálkodás – más mezőgazdasági tevékenységeknél is inkább – nagymértékben képes közjavak előállítására. Az EGSZB felkéri az Európai Bizottságot, a Tanácsot és a Parlamentet, hogy vizsgálják meg, hogy a KAP 2003 júniusában elhatározott kiigazításai nincsenek-e káros hatással a földhasználatra, s kéri, hogy a második pillér és a vidékfejlesztés javára elegendő pénz álljon rendelkezésre az uniós prioritások megvalósításához.

4. Különös megjegyzések

4.1 A bioélelmiszerek piaca

4.1.1 Biotermékek fogyasztói szemszögből

4.1.1.1 A biogazdálkodásban érdekelt piaci szereplők, különösen a termelők mára az élelmiszerpiac említésre érdemes részét hasították ki maguknak, amelyet az EGSZB megítélése szerint immár nem minden tagországban fejez ki megfelelően a „piaci rés” kifejezés. Az EU számos régiójában, csakúgy, mint bizonyos termékek esetében a biogazdaságok, ill. bioélelmiszerek áránya már kifejezetten magas. Így például sok, a bébiételek gyártásához felhasznált alapanyagot ma már a biogazdálkodásból szereznek be.

⁽¹⁾ Az EGSZB saját kezdeményezésű véleménye a következő témában: „A Közös Agrárpolitika második oszlopa: a politika vidéki területek fejlesztéséhez való hozzáigazításának perspektívái (a Salzburgi Konferenciát követő intézkedések)”.

⁽²⁾ Az EGSZB jelenleg kidolgozás alatt álló véleménye a következő témában: „Javaslat tanácsi rendeletre a vidékfejlesztésnek az Európai Vidékfejlesztési Mezőgazdasági Alap (EAFRD) révén történő előmozdításáról”.

4.1.1.2 Európában megvannak a bioélelmiszer-ágazaton belül a termelés, feldolgozás, marketing, valamint a kutatás és a képzés illetve továbbképzés regionális és termékspecifikus súlypontjai. Ezek oka kereshető regionális sajátosságokban vagy éppen a helyi gazdasági szereplők dinamikus, egymást jól kiegészítő együttműködésében. Az EGSZB felszólítja az Európai Bizottságot, hogy fordítson különös figyelmet ebben a cselekvési programban erre az Európában a biogazdálkodás terén jellemző klaszterképződésre.

4.1.1.3 Különösen a mezőgazdaságban, de a feldolgozóiparban és a forgalmazásban is a bioélelmiszer-ágazat sok üzemi számára a fennmaradás lehetőségét biztosította.

4.1.2 Piaci mechanizmusok

A biotermékek forgalmazási láncában jelentkező magasabb költségek bizonyosan hozzájárulnak az ilyen termékek termelésében, feldolgozásában és kiskereskedelmében jelentkező magasabb árakhoz. Az EGSZB ezért határozottan üdvözli a feldolgozás és forgalmazás regionális struktúrára irányuló kezdeményezéseket, mert ezek a követhető árképzési mechanizmusok révén közelíthetik egymáshoz a termelőket és a fogyasztókat. Másrészt azt sem szabad szem elől téveszteni, hogy néhány tagállamban az élelmiszerkereskedelem nagymértékű koncentrációja ment végbe, ami a biotermékek termelői áraira is komoly nyomást gyakorol.

4.1.3 Keresletélénkítés tájékoztatás révén

Az EGSZB kifejezetten üdvözli az 1. akcióban javasolt, a tájékoztatás és az eladások előmozdításának támogatására irányuló intézkedéseket. Ezeknek azonban támaszkodniuk kell az egyes tagállamok tapasztalataira, mivel a tömegétkeztetésben (munkahelyi étkezdék, menzák stb.) különösen erős árleszorító hatás érvényesül a beszerzésben. Kiemelt piacot jelent a gyerekeket, idős és beteg embereket ellátó tömegétkeztetés.

4.1.4 Az eltérő szabványokból adódó piaci problémák

A különböző országos és regionális előírások összehasonlítását szolgáló internetes adatbank tervezett létrehozása hasznos eszköz lehet a közös piacon belüli árucere előmozdítására. Minden különbség teljes leépítésének követelménye azonban túlzás volna, hiszen ezek gyakran regionális, ágazati és kulturális gyökerekre vezethetők vissza, s az innováció, valamint a szabványok és a termékminőség továbbfejlesztésének motorját jelentik.

4.1.5 A kereslet-kínálat ellenőrzése és elemzése

Helyes cél a biotermékek termelésére és piacára vonatkozó statisztikai adatok gyűjtésének fokozása (3. akció). Az

adatgyűjtés és –feldolgozás során azonban ügyelni kell arra, hogy eközben a további adatgyűjtés közben a piaci partnerek (nem túl nagy kereskedőcégek a felvevő oldalon és sok kis és közepes méretű gazdálkodó szervezet a kínálati oldalon) azonos jogokkal részesüljenek az adatokból származó haszonból, vagy legalábbis ne érje a gazdálkodókat jelentős hátrány. Megoldandó kérdés az új tagállamokban az ágazat statisztikai adatainak összegyűjtése és mielőbbi közzététele.

4.2 A biogazdálkodásra vonatkozó EU-politika

4.2.1 A biogazdálkodás a közös agrárpolitika keretén belül

Az EGSZB számára kérdéses, hogy a többfunkciós mezőgazdaság európai agrármodellje, melynek a biogazdálkodás környezeti hozadékaival együtt fontos része, kellőképpen előtérbe kerül-e a WTO-val folytatott tárgyalásokon ahhoz, hogy biztosítható legyen a közös agrárpolitika életrevalósága, illetve – főleg – a KAP második pillérét képező „zöld dobozos” támogatások fennmaradása.

4.2.2 Vidékfejlesztés

A valamennyi uniós intézkedést áttekintő honlap összeállításán (5. akció) túlmenően az EGSZB azt javasolja, hogy a bioélelmiszer helyi termelését elősegítendő, az élelmiszer-feldolgozó és -forgalmazó ágazat kis és közepes méretű vállalatai számára a higiéniai és egészségügyi szabványokat igazítsák hozzá az itt jellemző, speciális kockázatokhoz. A nagy mennyiséget feldolgozó üzemek számára kialakított szabványok előírásai a korlátozott regionális feldolgozási és forgalmazási kapacitású, kézműves alapon dolgozó kisvállalatok számára gyakran nem betarthatóak. Gyakran gátják szabják a beruházásoknak, és ezáltal gátolják vidéki munkahelyek teremtését. Az EGSZB különösen hangsúlyozza a kis, kézműves jellegű, akár bio-, akár hagyományos termékekkel foglalkozó regionális feldolgozók és forgalmazók számára testre szabott szabványok szükségességét. Ezért rájuk is vonatkozniuk kell a feldolgozó üzemekre érvényes eltérési rendszernek. Az egészségügyi és élelmiszerbiztonságról szóló Fehér Könyvben és az új előírásokban kifejtett élelmiszerbiztonsági elvek betartása természetesen abszolút prioritás marad az EGSZB számára.

4.2.2.1 A 6. akcióban javasolt, a biogazdálkodás ökológiailag érzékeny területeken előnyben részesített kialakítására irányuló kezdeményezés megvalósítása során ügyelni kell arra, hogy ezáltal ne alakuljon ki kiegyensúlyozatlan kínálati helyzet és ennek következtében politikai alapon torzított verseny a biogazdálkodás ágazatán belül. Az ezeken a területeken jellemző nehezebb termelési feltételeket kielégítő pontossággal le kell írni.

4.2.2.2 Az EGSZB véleménye szerint a cselekvési program nem veszi figyelembe a biogazdálkodás és a bioélelmiszerek különösen a vidéki területek számára való óriási jelentőségét a foglalkoztatási helyzet szempontjából. Az EU tagállamaiban végzett vizsgálatok kimutatták, hogy a mezőgazdaságon és az ehhez kapcsoló ágazatokon belül szinte csak a biogazdálkodás szektoraiban indulnak új vállalkozások. Az EGSZB egyben hangsúlyozza azt is, hogy minden regionális eredetmegnevezéssel rendelkező minőségi mezőgazdasági termék pozitív hatással van a vidéki területek fejlődésére.

4.2.2.3 A szakmai képzést és továbbképzést, valamint a tanácsadást a 6. akció írja le. A mezőgazdasági biotermelési eljárásoknak és a biotermékek forgalmazásának és feldolgozásának erősítése érdekében a vidékfejlesztés keretén belül nagyobb súlyt kell helyezni az információk és a tudás közvetítésére.

4.3 Kutatás

4.3.1 A biogazdálkodás révén a mezőgazdaság olyan módszere áll rendelkezésünkre, amely célzottan csak a lehető legcsekélyebb környezeti kihatású módszereket, eszközöket és technikákat alkalmazza és fejleszti tovább.

4.3.2 Az EGSZB különös kihívást lát a biogazdálkodásban a közpénzekből finanszírozott kutatás szempontjából. Azoknak a kutatási területeknek kell az állami kutatástámogatás magját képezniük, amelyekbe a magángazdaság keveset fektet be, és amelyek nagy társadalmi jelentőséggel bírnak. A biogazdálkodást csakúgy, mint a technológiai hatásvizsgálatot be kell tagolni az EU kutatási keretprogramjának prioritásai közé.

4.3.3 Az EGSZB üdvözli a biogazdálkodás kutatásának kiépítését. E kutatás céljait differenciáltabban kell megfogalmazni, és meg kell vizsgálni, mennyire koherensen illeszkednek bele a közös agrárpolitika más területei közé. A képzés, a tudástranzfer és az interdiszciplinaritás a bioélelmiszer-ágazat sikeres fejlődésének előfeltételeiként világosabb, pénzügyileg is kifejezésre jutó hangsúlyt kell, hogy kapjanak az Európai Bizottság cselekvési programjában.

4.3.4 Mind a növények, mind a háziállatok terén sürgős szükség mutatkozik az ökológiai irányultságú tenyésztési és nemesítési kutatásra. Ez a piaci versenyképesség biztosítása érdekében továbbfejlesztett, megfelelő fajok és fajták szempontjából is fontos.

4.4 Szabványok és ellenőrzés – az integritás megőrzése

4.4.1 A rendelet koncepciója

Arra, hogy a biogazdálkodást szabályozó, már létező rendelet ellenére mindezidáig nem került sor az alapelvek lefektetésére, csak történelmi magyarázat adható. Néhány, ebben a gazdálkodási formában nagy hagyományokkal rendelkező tagállamban

már régóta lefektették az alapelveket. Itt olyan megegyezésre kellene jutni, amely elvezet az elvek meghatározásához (8. akció), és amely tekintetbe veszi az IFOAM⁽¹⁾ tapasztalatait. Az EGSZB különös súlyt helyez arra, hogy az új tagállamok vonatkozó történelmi fejlődését is tekintetbe kell venni.

4.4.1.1 Eközben ügyelni kell arra, hogy a biogazdálkodás néhány nemzeti szervezetének felfogása szerint az ökológiai kritériumok mellett szocio-ökonómiai elvek is szerepet játszanak, mint pl. az értékes, szociálisan stabil munkahelyek teremtése vidéken. A rendeleteknek a biogazdálkodáshoz való hozzáigazítását elsősorban az egyes esetben érvényes alapelvek figyelembevételével kell elvégezni, és az előre megjelölt határidőkhöz kötött átmeneti szabályok engedélyezését lépésről lépésre mindig felül kell vizsgálni (9. akció).

4.4.2 A biogazdálkodási szabványok hatálya

A növénytermesztés és az állattartás egyszerűsített és harmonizált tenyésztési szabályainak követelése mellett arra is ügyelni kell, hogy a kis és közepes méretű mezőgazdasági vállalkozások ne veszítsék el befolyásukat a tenyésztés fejlődésére, elkerülendő, hogy ahhoz hasonló monopolhelyzetek alakuljanak ki, mint pl. sok kultúrnövény esetében vagy a baromfiágazatban. Ez utóbbi területen már lehetetlenné vált az ilyen üzemek ellátása a biogazdálkodás számára alkalmas fajokkal. A továbbfejlesztett állatvédelmi szabványok végrehajtásakor egyben gondolni kell az ezeket kísérő beruházási támogatásokra, mivel ezek gyakran vezethetnek az istállók költséges átalakításához, vagy újak építéséhez. A növénytermesztés területén még mindig hiányoznak a rendeletek a hagyományos vidéki fajtákra, illetve a fajtajegyzékben már nem szereplő régi kultúrnövényfajtákra vonatkozóan. Az EGSZB sajnálatát fejezi ki emiatt, és felkéri az Európai Bizottságot, tegye meg a szükséges lépéseket a hiányzó rendelkezés kibocsátása érdekében.

4.4.2.1 A 10. akció (utolsó bekezdés) kapcsán fogalmilag tisztázandó, hogy „biodiverzitás” alatt a kultúrnövényeket és a haszonállatokat kell-e érteni, vagy pedig a fogalom szélesebb értelemben veendő, és a teljes állat- és növényvilágra vonatkozik. Az EGSZB azonban arra is felhívja a figyelmet, hogy a KAP céljainak megfelelően a biodiverzitás megőrzése nem lehet kizárólag a biogazdaságok feladata.

4.4.2.2 Bár az energiával és egyéb erőforrásokkal takarékosan bántó eljárások a biogazdálkodás lényegét képezik, az EGSZB elutasítja, hogy itt külön szabványokat vezessenek be. Itt elsőbbséget élveznek a mezőgazdaság és a gazdaság egészére érvényes hatékony követelmények.

4.4.2.3 Az EGSZB határozottan üdvözli, hogy első alkalommal születnek uniós szintű irányelvek olyan termékek biotermelésére, mint a bor vagy az akvakultúra-termékek. Az EGSZB különösképpen helyesli, hogy ezek az irányelvek az érintett ágazatok hagyományos eljárásaira is pozitív hatással lesznek.

⁽¹⁾ International Federation of Organic Agricultural Movements (Biogazdálkodási Mozgalmak Nemzetközi Szövetsége).

4.5 A 11. akció keretében javasolt független szakértőkből álló technikai tanácsadó grémium felállítását is üdvözli az EGSZB, ha az érintettek, vagyis a gazdák, feldolgozók és fogyasztók megfelelő formában részt vehetnek benne, hogy biztosítsák a lakosság bizalmát egy ilyen grémium iránt. Hiányoznak azonban a pontos rendelkezések az időrend, a célok és a szükséges költségvetési eszközök tekintetében ahhoz, hogy ez az akció sikeres lehessen.

4.6 Géntechnológiával módosított szervezetek (GMO-k)

4.6.1 Az EGSZB sajnálja, hogy a cselekvési program ezen a ponton csak a határértékekkel foglalkozik, és nem javasol átfogó koncepciót az együttélés biztosítására, ami az európai biogazdálkodás előfeltétele lenne.

4.6.2 Az együttélés szabályainak jelenlegi vitája tükrében különös jelentőséget kap a GMO-k biogazdálkodásban történő felhasználásának megtiltása. Az ebben a pontban javasolt ajánlások nagyrészt helyeselhetők. A GMO-k környezetbe való kibocsátásából adódó költségek vagy bevételkiesések semmilyen mértékben nem terhelhetik az egyéb – hagyományos vagy biogazdálkodást folytató – GMO-mentes mezőgazdaságot.

4.6.3 A vetőmagokra érvényes általános küszöbértékeket a biogazdálkodás esetében az észlelési határnál kell meghúzni. Az EGSZB véleménye szerint az észlelési határ, mint küszöbérték a hagyományos GMO-mentes vetőmag esetében is érvényes kell, hogy legyen. Ellenkező esetben attól kellene tartani, hogy még a biotermékekre is egyre inkább ránehezednének a GMO-összetevők, ami az európai biogazdálkodás alapjait veszélyeztetné. Az EU-n belüli nemzeti határokon elhelyezkedő kiterjedt mezőgazdasági területek és a szabad áruforgalom miatt itt is szükséges a harmonizáció.

4.7 Ellenőrzési rendszerek

Helyeslendő a 13. akcióban körvonalazott kockázatorientált megközelítés az ellenőrzés javításában. Az EGSZB utal arra, hogy a cselekvési terv német változatában, az angol változattól eltérően, arról van szó, hogy a legnagyobb kockázat a mezőgazdasági termelő által alkalmazott csaló gyakorlatok vonatkozásában áll fenn. Az EGSZB kéri ennek sürgős korrigálását. Sokkal inkább a termékláncban a termelő előtt vagy után álló ágazatokban, így a feldolgozásban vagy a kereskedelemben, az ellenőrzési rendszer kockázatelemzésében és kockázatmenedzsmentjében jelentkező sebezhető pontokra kellene figyelemmel lenni. Az ellenőrző rendszerek javításának kisebb bürokráciával és költségekkel kell járnia. Hasznos lehet az ellenőrző szervezetek hatékony hálózatba kapcsolása.

4.8 Behozatal

4.8.1 A biotermékek behozatali szabályozásának továbbfejlesztésekor számolni kell a GMO-szennyezés fokozódó kockázatával.

4.8.2 Az EGSZB azt ajánlja, hogy a mediterrán gazdasági térség támogatására fordítsunk figyelmet, különös tekintettel a biogazdálkodásban rejlő lehetőségekre. A cél a biogazdálkodás központjainak erősítése és hálózatba kapcsolásuk elősegítése.

4.8.3 Versenyképességi okokból és különösen annak érdekében, hogy az európai biogazdálkodás megőrizze piaci esélyét, nem indokolt további engedményeket tenni a biotermékek terén a nemzetközi kereskedelmi egyezményekben, ahogy ez a hagyományos behozatal esetében is történik.

5. Összefoglaló

5.1 Az EGSZB üdvözli a biogazdálkodásra és a bioélelmiszerekre vonatkozó javasolt cselekvési tervet. Az Európai Bizottság ezzel nemcsak a Mezőgazdasági Miniszterek Tanácsa felkérésének tesz eleget, hanem sok polgár elvárásainak is. A „Cross Compliance” (feltételeesség) bevezetése és a mezőgazdaságilag és ökológiailag bevált eljárásokra vonatkozó kritériumok rögzítése immár szigorúbb követelményeket támaszt az európai agrárpolitika környezetorientált fejlődésével szemben.

5.2 Az EGSZB üdvözli a célzott piaci kampányokat és a fogyasztók tájékoztatását. Azonban azt is elvárja, hogy ne erősödjenek a fennálló aránytalanságok az élelmiszerkereskedelemben és a feldolgozóiparban.

5.3 Ez a foglalkoztatási kilátások és a közjavak előállítása miatt jelentős ágazat – a mezőgazdasági termények minőségének javítását célzó intézkedések keretében – megfelelő figyelemmel kell, hogy részesüljön az EAFRD-programban.

5.4 A szabványok és az ellenőrzés harmonizálására irányuló törekvések nem szabad, hogy túlterheljék az üzemeket és meg kell, hogy engedjék a regionális sajátságokat. Az EU-logó sem az EU-árak, sem a harmadik országból származó áruk esetében nem akadályozhatja az eredet-megjelölést.

5.5 A géntechnológiával módosított szervezetekkel való egymás mellett létezés kérdésében még hiányzik a válasz arra a kérdésre, hogy miképpen lehet európai szinten biztosítani a biogazdálkodást. Ezért minden vetőmag esetében a GMSZ-szennyezéssel kapcsolatos határértékeket az érzékelési határnál kell meghúzni.

5.6 A biogazdálkodást fontosabb prioritásként kell kezelni az EU kutatási keretprogramjában. A nagy ösztársadalmi érdek és az ágazat kutatására szánt és a magánszférából származó csekély forrás megkövetelik ennek a súlypontnak a kijelölését.

5.7 Az európai szintű politikai döntéshozók azzal, hogy az Európai Parlament határozata révén a mezőgazdasági termékek minőségének javítására létrehozott költségvetési tétel eszközeit

felhasználhatóvá tették a cselekvési terv finanszírozására, megkezdték a személyi és anyagi erőforrások terén említett hiányosságok lefaragását.

5.8 Az EGSZB komoly aggodalommal követi a pénzügyi terv vitáját. A vidékfejlesztésre fordítható pénzeszközök csökkentése a biogazdálkodást és a bioélelmiszer-gazdaságot is visszavetné Európában.

Brüsszel, 2004. december 16.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

elnöke

Anne-Marie SIGMUND
